

پژوهشی در قرآن

جلد اول

مؤلف: احمد تابنده

تأبندده، احمد، ۱۳۳۲ -
پژوهشی در قرآن / مؤلف احمد تأبندده.
تهران: نشر احسان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ج۲.
شابک: دوره ۴-۶۳۵-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
شابک جلد اول: ۱-۶۳۶-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
شابک جلد دوم: ۸-۶۳۷-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: تفاسیر -- قرن ۱۴
موضوع: Qur'an -- Shiite hermeneutics -- 20th century
موضوع: قرآن -- بررسی و شناخت
موضوع: Qur'an -- Surveys
رده بندی دهیگره: ۹۸ BP
رده بندی دهیگره: ۲۹۷/۱۷۹
شماره کتابشناسی: ۶۱۳۴۶۷۹

پژوهشی در قرآن (جلد اول)

مؤلف: احمد تأبندده
ناشر: نشر احسان
چاپخانه: چاپ مهارت
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹
قیمت جلد اول: ۱۰۰۰۰۰ تومان
شابک جلد اول: ۱-۶۳۶-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
شابک دوره: ۴-۶۳۵-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰

فهرست

۱۱	مقدمه
۲۴	تشکر و قدردانی
۲۷	سوره مبارکه‌ی حمد (فاتحه‌ی کتاب)
۲۸	مقدمه‌ی سوره
۳۱	الف- به سبب نام
۳۱	ب- به طریق
۴۱	سوره‌ی مبارکه‌ی بقره
۴۳	کلمات کلیدی
۴۴	شماره‌ی آیات و محل قرار گرفتن آیات
۴۹	شیوه‌ی عملی تحلیل یافته‌های بخش اول (جدول ۲)
۵۲	بحث ایمان در سوره‌ی مبارکه‌ی بقره:
۶۱	بزرگ‌ترین فصل مشترک کلمات ایمان، تقوی، امان، ...
۶۲	فصل مشترک کلمات ایمان، تقوی، هدایت و علم ...
۶۵	مروری بر جریان موضوعی پیشرونده‌ی سوره‌ی بقره
۶۷	راهکار قرآن برای خروج از شکستن عهد: توبه ۵۴، ۵۸
۷۰	بحث آیات ۶ الی ۲۰
۷۳	ارتباط میان دوازده بخش سوره‌ی مبارکه‌ی بقره
۷۵	بخشی درباره‌ی آیه ۲۳ سوره‌ی مبارکه‌ی بقره:
۸۱	نتیجه‌گیری
۸۲	مقدمات فهم آیه‌ی ۲۳ سوره‌ی مبارکه‌ی بقره
۸۳	فهرست برخی از مهمترین ویژگی‌های سوره‌های قرآن

موضوعات مطروحه در تمثيل هاي قرآني ۵۸۸

۱-۲- بعد دوم در طرح متشابهات قرآني ۵۸۹

سوره‌ی مبارکه‌ی نساء ۶۰۰

مروری بر سوره‌ی مبارکه‌ی نساء ۶۰۰

تناسب صفات الهی در این سوره: ۶۰۴

طبقات ارث ۶۲۱

اهمیت شناخت محکّمات یا زیربناهای مفاهیم قرآني ۶۹۹

بررسی آیات ۱۰۵ تا ۱۲۶ ۷۲۶

جمع بندی ۷۳۸

رُصیح بر کلمه‌ی « تَوْفَى » ۷۵۹

نمایه ۷۷۴

مقدمه

به نام خدا

قرآن مجموعه‌ای مکتوب از رویدادها و معارف است که در طول ۲۳ سال در جریان زندگانی پرفراز و نشیب پیامبر اسلام نازل و عرضه شده است. این مجموعه‌ای متنوع و دارای ابعاد و حاوی مضامین بسیار گسترده است که مسلماً از زمان عرضه‌ی آن تاکنون، کتابی همانند آن از جنبه‌های فوق‌الذکر و در سطح ادبیات فاخر آن، ارائه نشده است. این کتاب، به همراه مجموعه‌ی تزیینات تحولات زندگانی و کردارهای پیامبر اسلام، سنت، چنان در جان مردم سرزمین حجاز در مرحله‌ی اول، و سپس سرزمین‌های دیگر در زمان‌های بعدی تأثیرگذار شدند که انگیزه‌های مختلفی را با محور تحول اجتماعی انسانی ایجاد کرد که منجر به ظهور و تحول پدیده‌ای به نام تمدن اسلامی شد.

قرآن، همانند کتب امروزی، نه یک حکایت و داستان است، و نه شاخصه‌ی کتب مرسوم علمی را دارد. دلیل‌اش این است که قرآن به سبک زندگی انسان و در جریان حیات روزمره و برای حل مسایل او، نازل و تعلیم شده است. مردم یک جامعه‌ی پویا، زندگی روزانه‌ی خود را با هر برنامه‌ای شروع کنند، به میزانی از عدم قطعیت و نقض برنامه‌ها برخوردار می‌کنند. هر چه جامعه‌ای پویاتر، و درگیرتر در مسایل بزرگ‌تر و حیاتی‌تر باشد، میزان عدم قطعیت رویدادهای قابل پیش‌بینی و برنامه‌پذیر آن بیشتر، و امکان مدیریت، و صیورت آن بر طبق برنامه‌های از پیش تعیین شده کمتر می‌شود، خصوصاً آنگاه که به طور پیوسته مورد هجوم و تحت تأثیر عوامل خارجی یا عوامل ناشناخته‌ی داخلی بیشتری قرار گیرد.

سوره‌های قرآن گرچه عموماً در آیات ابتدائی خود، اهداف مباحث مطروحه را مشخص

می‌کنند، اما به لحاظ ماهیت قرآن که بحث آن گذشت، به گونه‌ای مرسوم، آن‌گونه که امروزه در مکتوبات فلسفی یا علمی می‌بینیم، عرضه نشده است. از این رو، کسانی که در پی یادگیری از قرآن، و یا به دنبال پژوهش در آن هستند، باید شیوه‌هایی را در برداشت از قرآن، و منجمله تحت عنوان برداشت‌های موضوعی، تدوین و به کار گیرند تا به اهداف پژوهشی خود دست یابند. لذا گاه برای فهمیدن جامع یک موضوع، مثلاً گاه قرآن به انسان، مجبوریم تعداد آیات متعددی از سوره‌های مختلف را بررسی کنیم. تروه بر آن لازم است در بررسی‌های خود، با شیوه‌ی روشمند به نظریه‌پردازی دست بزنیم. زیرا اولاً آیات مربوطه از لحاظ تاریخی در زمینه‌های خاص و در موقعیت‌های ویژه‌ای نازل شده و کارکردهای معینی داشته‌اند. ثانیاً به کرات اتفاق می‌افتد که دو فرد در یک زمان، برداشت‌های متفاوتی از یک آیه یا از یک مجموعه از آیات پیدا می‌کنند. این نیز امر مرسوم است که یک نفر محقق یا مفسر قرآن در دو زمان متفاوت، به برداشت‌های گوناگونی از یک یا مجموعه‌ای از آیات می‌رسد. این البته امر عجیبی نیست، زیرا پژوهشگران مختلف بر حسب دانش خود، و نیز زاویه‌ای که از آن منظر به قرآن یا هر متنی که قابلیت تفسیر داشته باشد نگاه می‌کنند، و مشخص است که متونی که در باب مسأله‌ی انسان بحث می‌کنند دارای چنین قابلیت‌هایی هستند، به برداشت‌های گوناگونی دست می‌یابند. همین، حتی خُلق و خو، منش، جهان‌بینی، و روان‌شناسی پژوهشگران در حوزه‌ی مطالعه‌ی آن تفسیربردار است نیز بر برداشت‌های آنان از متون مربوطه تأثیرگذار است.

شاید بتوان گفت که ادعای اصلی قرآن، هدایت انسان است (بقره: ۲). هدایت برای همه انسان‌ها (ناس) به صورت عام، و برای اهل تقوی به صورت خاص (انسان‌هایی با مشخصاتی از قبیل خویشتن‌داری، ایمان به غیب، برپا دارنده‌ی نماز، گذشت‌کننده از دارایی‌های مشروع خویش برای بهبود وضع دیگران، و ایمان به پیامبران گذشته و کتب آنان). هدایت، به معنای دستگیری و راهبری گام به گام انسان، از درون صحنه‌ها و موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از تجربه‌های دیگران در طول تاریخ، حکمت‌های پیامبران و یا انسان‌های صالح، یادآوری و شکافتن ابعاد و ویژگی‌های فیزیکی جهان،